

บทที่ 5

สรุปและข้อคิดเห็น

สรุป

ลักษณะอภิปราย ปัญหาที่สำคัญของภุมณฺฑร คือ เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่เป็นเอกภาพทั้งหมด และเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นำมาซึ่งญาณวิทยาที่ไม่สามารถ รับรู้ได้ด้วยประสาทการณและเหตุผล แต่รับรู้ได้ด้วยประสาทการณทั้งห้า

ลักษณะปัญหาทั้งปัจเจกบุคคลและปัญหาสังคม เป็นปัญหาที่ไม่อาจแยกจากกันได้มีที่มาของปัญหาคือความคิด ที่พยายามหนีจากข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่โดยสร้างสิ่งที่ควรจะเป็น อุดมคติ ผู้สังเกต ผู้คิด ฯลฯ แต่ตัวความคิดมีขอบเขตจำกัด และคับแคบไม่เป็นทั้งหมด สิ่งที่สร้างขึ้นมา จึงทำให้เกิดการแบ่งแยก ไม่สามารถ รับรู้ความเป็นเอกภาพทั้งหมดได้ และเนื่องจากความคิด เป็นการตอบสนองของประสาทการณ ความรู้ ความจำ ซึ่งเป็นส่วนของอดีต เพราะฉะนั้นสิ่งที่ความคิดสร้างขึ้นมาจึง เก่าอยู่เสมอ จึงไม่สามารถ รับรู้สิ่งที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงใหม่อยู่เสมอได้ ปัญหาจึงเกิดจากความคิดได้สร้างสิ่งที่มาปิดบังการมองเห็น หรือรับรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ อย่างที่มันเป็น การแก้ปัญหาจึงรวมศูนย์อยู่ที่การแก้ปัญหาภายในตัวปัจเจกบุคคลก่อนอื่น ซึ่งหมายถึงการแก้ปัญหาที่ความคิดได้บิดเบือนการเห็นข้อเท็จจริง ต้องไม่ใช่กระบวนการ ความคิดฯ ไปแก้ปัญหาเพราะจะทำอะไรซ้ำซาก.แก้ไขไม่ตก

จึงแก้โดยการ เข้าใจซึ่งก็คือ การแก้ปัญหา เข้าใจคือการรู้ในตัวตน ด้วยการใส่ใจ สิ่งที่เป็นอยู่อย่างถึมันเป็น ไม่มี การเลือกใจโดยทันทีทันใด ซึ่งเป็นการ กระแสของปัญญาที่เห็นแจ้งในความจริง คือ การใส่ใจสิ่งที่เป็นอยู่อย่างถึมันเป็น หมายถึงการรับรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ การไม่มี การเลือกใจฯ หมายถึง การที่ความคิด ตัวตน ประสาทการณ ไม่เข้ามามีบทบาท ทำให้เกิดการแบ่งแยกคับแคบและจำกัด นั่นก็คือ การรับรู้ที่เห็นทั้งหมด ที่เป็นเอกภาพกันได้ โดยทันทีทันใด ก็แสดงถึงสิ่งที่มี การเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ถ้าไม่รับรู้โดยทันทีทันใด ก็จะรับรู้ไม่ทันหรือใช้ความเก่าที่ความคิดสร้างขึ้นมา คือสิ่งรับรู้แล้ว ย่อมไม่สามารถ รับรู้ความใหม่ของสรรพสิ่งได้ เมื่อสามารถ รับรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่อย่างถึมันเป็นได้ โดยไม่บิดเบือนใจฯ ปัญหาทั้งหมดก็แก้ตกลงได้

ทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าธรรมชาติทางอภิปรัชญาของกฤษณมูรติ นั้นมีจริง และซึมซาบอยู่ในผลงานที่เขาเสนอออกมา

ข้อคิดเห็น

1. เนื่องจากกฤษณมูรติ เขาได้ปฏิเสธ ระบบคิด ข้อสรุป ทฤษฎี หรือการกระทำที่แนวคิดของเขาเป็นระบบศาสนาขึ้นมา จึงมีปัญหาว่าทำไมเขาจึงปฏิเสธ และการที่ได้พยายามค้นคว้าหาแนวคิดความเชื่อพื้นฐานทางอภิปรัชญาของเขานั้น เป็นไปได้ไหมว่า งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้กำลังทำในสิ่งที่เขากำลังปฏิเสธอยู่ นั่นก็คือ ข้อสรุปที่ค้นคว้าได้นั้น ไม่ใช่ข้อคิดเห็นที่เขาต้องการเสนอ หากเป็นสิ่งที่เขาปฏิเสธต่างหาก

ทำไมเขาจึงปฏิเสธ ระบบคิด ข้อสรุป ทฤษฎี ฯลฯ เพราะเขาเห็นว่า สิ่งเหล่านั้นจะเป็นตัวขัดขวาง การค้นคว้าข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ ถ้าพวกเรา กำลังค้นคว้าอะไร โดยผ่านข้อสรุป ทฤษฎี ระบบคิด ฯลฯ ข้อเท็จจริงจะถูก บิดเบือนไป สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นสิ่งที่ตายตัวหยุดนิ่ง เพราะเมื่อเป็นข้อสรุป ระบบคิด ทฤษฎีก็หมายความว่า เป็นส่วนที่มาจากความคิด ประสบการณ์ หรือสิ่งที่ผ่านมาแล้ว รู้แล้ว นั่นก็คือ อคติตนเอง เมื่อเรามองสิ่งใหม่โดยผ่านการตีความในเทอมของสิ่งที่เก่าที่รู้แล้ว ข้อเท็จจริงจึงถูกบิดเบือน เพราะข้อเท็จจริงของเขาเป็นสิ่งที่อยู่ในปัจจุบัน ใหม่อยู่เสมอ คำพูด ถ้อยคำ ข้อความใด ๆ จึงไม่อาจที่จะแทนได้ กระบวนการ ความคิดใด ๆ ที่พยายามจะทำให้เป็นระบบ เป็นทฤษฎี ก็ยัง ถูกจำกัดด้วยตัวเอง เพราะล้วนเป็นผลพวงของสิ่งที่รู้แล้วทั้งนั้น สิ่งเก่าที่รู้แล้วย่อมไม่สามารถจะรู้สิ่งใหม่ที่กำลังเป็นอยู่ได้เลย ตัวความคิดเองยังทำให้เกิดการ แบ่งแยก เป็นผู้คิด ผู้สังเกต เมื่อมีผู้คิด ผู้สังเกต การแบ่งแยกจากสิ่งที่ถูกสังเกตจะต้องเกิดขึ้น เพราะสรรพสิ่งข้อเท็จจริงของเขา เป็นเอกภาพ สัมพันธ์กัน เป็นทั้งหมด ฉะนั้น ข้อสรุปที่ค้นได้นี้ที่ว่า ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่กำลัง เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นเอกภาพทั้งหมด ถ้าหากเป็นข้อความ เป็นข้อสรุปทางความคิดที่หยุดนิ่ง ก็จะขัดแย้งกับความเชื่อพื้นฐานที่เป็นอยู่ เมื่อสรรพสิ่งเปลี่ยนแปลง คำพูดข้อความย่อมไม่อาจแทนได้ หากว่าเป็นเพียงสื่อความหมายที่แสดงถึงสิ่งที่กำลังปรากฏอยู่ก็ น่าจะเป็นไปได้ สิ่งที่เขาเสนอ การรับรู้โดยคงโดยไม่ตีความใด ๆ และโดยทันทีทันใด ผู้สังเกตไม่แยกจากสิ่งที่ถูกสังเกตนี้ แสดงถึง ความเป็นเอกภาพทั้งหมด ระหว่างผู้สังเกตและสิ่งที่ถูกสังเกต สรรพสิ่ง เป็นปัจจุบันที่รับรู้โดยคงทันทีทันใด การตีความใด ๆ ล้วนไม่เป็นอิสระจากสิ่งที่รู้แล้ว

ทั้งนั้น การรับรู้โดยตรงแบบนี้จึงไม่ใช่เป็นการ ยอมรับอะไร ยืนยันอะไร หรือตัดสินตีความอะไร จึงสามารถที่จะเห็นสิ่งที่ เป็นอยู่ทั้งหมด โดยไม่มี การแบ่งแยก แต่ถ้ายังเป็นข้อสรุป เช่น เราจะต หองมองสรร หลัง โดยตรง โดยไม่ตีความ จะมองเฉยๆ ความคิดเข้ามา มีบทบาททำให้เป็นรูปแบบ การมองที่หยุดนิ่งอีก ผ่านรูปแบบไปสิ่ง เกิดหรือรับรู้ จึงเป็นการ แบ่งแยก และขัดแย้งอีก ฉะนั้น บทบาทของความคิดเป็นปัญหาสำคัญที่เขา กล่าวถึง เป็นตัวการ สร้างสิ่งที่มายา ไม่ใช่ข้อเท็จจริง เก่าอยู่เสมอ กระบวนการ หลีกหนีจากข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ แต่ตัวความคิดเองก็เป็นการ กระทำ ที่เป็นปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การ เห็นลึซาของความคิดอย่าง ที่มัน เป็นก็เป็น การ เห็นข้อเท็จจริง เช่นกัน การ กระทำของความคิดเป็นปัจจุบัน แต่เนื้อหาของ การ คิดเป็นอดีตที่ถูกสั่งสมมา ฉะนั้นข้อความใด ๆ จึง เป็นเพียงสื่อความหมายถึงสิ่งที่กำลังปรากฏอยู่เท่านั้น มิใช่ข้อเท็จจริง ที่เป็นอยู่ ถ้ายังเป็นรูปแบบในการ มองหรือรับรู้ข้อเท็จจริง ก็จะกลายเป็นสิ่งที่เขาต้องการ ปฏิเสธไป

ความหมายของการ ปฏิเสธของเขา มิใช่ปฏิเสธเพื่อให้ยอมรับสิ่งที่ เป็นตรงกันข้ามใน ฐานะทางความคิดใด ๆ ไม่ใช่เป็นการ ปฏิเสธเพื่อจะยืนยันอะไร เพราะถ้ายืนยันก็คือการ ทำให้ เป็นข้อสรุปที่ตายตัวหยุดนิ่ง ไปนั่นเอง ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าทัศนคติของอภิปรายปัญหาที่เป็นความ เชื่อพื้นฐาน นี้ดำรงอยู่ตลอดเวลา สามารถ ตอบได้ว่าทำไมเขาจึงปฏิเสธ ทำไมเขาจึง เสนอญาณวิทยา ใน ลักษณะที่รับรู้โดยตรง โดยไม่ผ่านการ ตีความ โดยไม่ผ่านกระบวนการ ความคิด โดยทันทีทันใด รับรู้ สิ่งที่กำลังปรากฏอยู่เป็นอยู่อย่าง ที่มัน เป็น

2. มีข้อคิดเห็นที่เขา เสนอถึง ระบบศาสนาต่าง ๆ ที่เป็นความ เชื่อมั่น อาจจะล่อแหลม ต่อการ เข้าใจผิด ว่าเขาต้องการ จะล้มล้างความ เชื่อทางศาสนา ซึ่งถ้าหากพิจารณา คุให้ละเอียด แล้ว เขาเพียงปฏิเสธ ระบบศาสนาที่มาจากกระบวนการ ความคิด เพราะเขาเห็นว่า ระบบคิด กระบวนการความคิด ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงความ โน้มเอียงอคติกับแคบ การ ตีความอะไร โดยประ สบการ ณ์ ที่มีอยู่และโดยการ กระทำที่จะปกป้องตัวเอง ฯลฯ หากเมื่อพิจารณาตามหลักการ แท้จริงของพุทธ ศาสนาที่มีใช้ตีความตามจิตที่ถูกปรุงแต่ง มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควร จะมีการ กันคว้าเปรียบเทียบกัน อย่างจริงจัง เช่น หลักไตรลักษณ์ กับอภิปรายปัญหาว่าด้วยข้อเท็จจริงของกฤษณธรรม การ เห็นแจ้ง กับอวิชชา ฯลฯ หรือสมารถอย่าง ที่ เขา เสนอ กับ การ เจริญวิปัสณากรรมฐานในศาสนาพุทธ ฯลฯ ในหลักศาสนาที่เชื่อในพระเจ้า การ ที่ความ เชื่อเกี่ยวกับพระเจ้า หรือว่าด้วยบาป เลวร้ายของมนุษย์ ที่อาจจะเกี่ยวพันกับความ อหังการ ของมนุษย์ ของกระบวนการ ความคิดต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ที่วิจัยมี ความเห็น ว่า ปัญหาเกี่ยวกับศาสนาน่าจะมีการ กันคว้าเปรียบเทียบกันด้วย แนวความคิดของกฤษณธรรม

ซึ่ง เป็นจุดหนึ่งที่มีแนวโน้มล่อแหลมต่อการ เข้าใจผิดได้ง่าย ความใกล้เคียงกันโดย เป็นการ เสนอ
ทางแก้ไขปัญหาทางจิตใจของมนุษย์ที่เป็นอยู่ ในโลกปัจจุบัน ถ้าหากได้มีการ คัดคว้าเปรียบเทียบ
โดยเจาะจงกฤษฎมฺร ติ กับพุทธศาสนานั้น ก็อาจจะทำให้เข้าใจภาพ วมของศาสนาพุทธ และแนว
คิดของกฤษฎมฺร ติได้ชัดเจนขึ้น

จากความเชื่อพื้นฐานของเขา ที่เชื่อว่า มีความจริงแท้ที่มีลักษณะเป็นข้อเท็จจริง ค้ำรองอยู่อย่างเป็นเอกภาพทั้งหมด มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเสมอ จึงนำมาซึ่งญาณวิทยา ที่ไม่สามารถรับรู้ความจริงแท้ได้ด้วยประสบการณ์และระบบเหตุผล หากรับรู้ได้โดยตรงโดยไม่แบ่งแยกโดยทันทีทันใด ทั้งนี้เพราะประสบการณ์และเหตุผลเป็นเรื่องของกระบวนการความคิดมีเนื้อหาเป็นอดีตเสมอ อดีตย่อมมีข้อจำกัดไม่สามารถจะเข้าใจสภาวะที่กำลังเคลื่อนไหวของปัจจุบันได้ การมองว่าประสบการณ์และเหตุผลล้วนเป็นเครื่องของอดีตที่เก่าอยู่เสมอ การรับรู้สิ่งใหม่ที่เป็นอยู่ด้วยการตีความในรูปแบบของสิ่งเก่านี้ เป็นการบิดเบือนการรับรู้ข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นตัวทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมา จะแก้ปัญหาได้ด้วยการรับรู้โดยตรง โดยไม่แบ่งแยกไม่ตีความโดยทันทีทันใด

จากระบบคิดทั้งอภิปรัชญาและญาณวิทยาของเขาที่เป็นอยู่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ระบบคิดนี้มีความกลมกลืนกันไม่ขัดแย้งกัน เพราะดูจากลักษณะอภิปรัชญาของเขาที่เป็นข้อเท็จจริง เป็นเอกภาพ เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้เพียงรับรู้เฉยๆ เท่านั้น ถ้าตีความ ตัดสิน วิพากษ์วิจารณ์ ก็จะเปิดโอกาสให้ความคิดที่มีเนื้อหาของความเก่าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จะเป็นการแยกห่างจากข้อเท็จจริงทันที มีการแบ่งแยกเป็นผู้สังเกตและสิ่งที่ถูกสังเกต ผู้รับรู้และสิ่งที่ถูกรับรู้ แต่ก็มีปัญหาว่า เขามักจะพูดถึงข้อเท็จจริงเสมอว่า สรรพสิ่งความจริงแท้ของเขาเป็นข้อเท็จจริงนั้น ถ้าหากจะยึด หลักความเป็นเอกภาพทั้งหมดนี้มาพิจารณา ข้อเท็จจริงทั้งหมดแยกจากความคิดทฤษฎี ความเชื่อ ของผู้สังเกตได้หรือไม่ ถ้าตอบว่าไม่ เพราะ ทั้งข้อเท็จจริงและความคิดความเชื่อและทฤษฎีรวมเป็นผู้สังเกต จะต้องเป็นเอกภาพกัน เป็นหนึ่งเดียวกันไม่อาจแยกจากกันได้ ฉะนั้นถ้าหากจะพิจารณาอีกในแง่หนึ่งจะได้ว่า ข้อเท็จจริงไม่อาจแยกจากการตีความของผู้สังเกตได้ แต่เมื่อข้อเท็จจริงไม่อาจจะเป็นอิสระจากการตีความของผู้สังเกต ฉะนั้นเมื่อมีการรับรู้ก็ต้องมีการตีความ เมื่อมีการตีความก็ต้องมีผู้สังเกตผู้คิด เมื่อมีการตีความก็มีการแบ่งแยกเกิดขึ้น ฉะนั้นการรับรู้โดยตรงโดยไม่ผ่านการตีความจะเป็นไปได้อย่างไร ถ้ามองในแง่การรับรู้ จะต้องมีสิ่งที่ถูกรู้และผู้รับรู้ แม้จะมองว่าอยู่ในองค์เอกภาพเดียวกัน แต่ในเนื้อหาแล้วก็ต้องมีความแตกต่างจะต้องมีการแบ่งเป็นผู้รับรู้และสิ่งที่ถูกรู้ ฉะนั้นเมื่อมีการรับรู้ก็ต้องมีการแบ่งแยก การเสนอการรับรู้โดยไม่มี

การแบ่งแยกโดยตรงจึงดูเหมือนว่า จะมีความขัดแย้งในตัวเองเกิดขึ้น

การปฏิเสธของเขายางอย่างว่าไม่ใช่ แม้ว่าเราจะกล่าวว่าไม่ใช่เป็นการยืนยันอะไร เขายายวมเสนอในลักษณะว่าเป็นการค้นคว้า แต่การปฏิเสธของเขาเป็นไปได้ใหม่ว่ามีได้มาจากการตีความการรับรู้ตามความเชื่อพื้นฐานของเขา การปฏิเสธมิได้มาจากการตัดสินใจหากเป็นอิสระจริงๆ เพื่อจะค้นคว้าล้วนๆ เป็นการรับรู้ล้วนๆ ก็ไม่น่าจะมีการปฏิเสธอะไร

จากการที่เขาเสนอความคิดต่างมากมายนั้น ก็มีกระบวนการความคิดเข้ามาทำงานอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้จะเสนอท่านองว่า เป็นความคิดที่อยู่บนพื้นฐานของปัญญา ที่จำแนกถึงความผิดพลาดอย่างเช่น การเสนอว่า เมื่อมองเห็นภัยของความคิดชาตินิยมคือมองเห็นภัยของความรุนแรง สิ่งผิดที่ตัวเองเป็นอยู่ จะทำให้รับรู้ความจริงที่ตัวเองประสบอยู่ ซึ่งจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่ออันตราย ชำ้หนัจากอันตรายและความผิดพลาดเหล่านี้ได้ โดยทันทีทันใด ไม่มีกักรวมาคิดหาเหตุผลอะไร ฯลฯ ถ้าพิจารณาให้ละเอียด จะเห็นว่าการจำแนกความผิดพลาด เห็นความผิดพลาด จะรู้ได้อย่างไรที่ผิดพลาด รู้ได้อย่างไรว่าอันตรายถ้าไม่มีประสบการณ์ที่มี มาเกี่ยวข้องด้วย กระบวนการความคิดไม่ว่าจะมีรากฐานจากอะไรก็จะเป็นไปได้อย่างไรที่จะเป็นอิสระจากประสบการณ์ซึ่งเป็นความเก่า ข้อคิดเห็นของเขาเป็นไปได้อย่างไรที่จะมีการรับรู้โดยตรงเฉยๆโดยไม่ตีความ ฉะนั้นสิ่งที่เขาต้องการเสนอจึงคู่สวนทางกับสิ่งที่เขาเสนอ

จากระบบคิดของเขานั้น ถ้าพิจารณาจากโครงสร้างทั้งหมดทั้งระบบก็เหมือนว่าจะกลมกลืนกันดี แต่ถ้าหากพิจารณาในเนื้อหาและการเสนอของเขาแล้ว ดูเหมือนว่าจะสับสนและขัดแย้งกันเอง ฉะนั้นเมื่อมองทั้งโครงสร้างและการนำเสนอจึงขัดแย้งกัน

ในการนำเสนอปัญหาและการแก้ปัญหานั้น ถ้าพิจารณาตามความหมายของปัญหาที่ว่า เกิดจากความคิดได้สร้างสิ่งมายาปิดบังความจริงแท้ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างความจริงกับสิ่งที่ความคิดเสนอขึ้นมา ถ้าหากมีการรับรู้ที่กระบวนการความคิดยุติลงหมายถึงส่วนที่สร้างมายามาปิดบังความเป็นจริงยุติลงนั้นคือ เราสามารถรับรู้ความจริงได้ ปัญหาที่จะยุติลง ฉะนั้นการเข้าใจมองเห็นจึงเป็นการแก้ปัญหาคือ พิจารณาในแง่ตรรกวิทยาที่ไม่น่าที่จะขัดแย้งอะไร ที่เขามิได้เสนอทางแก้ไขปัญหาคืออะไรชัดเจน จะต้องทำอย่างไร เพราะจะทำอย่างไรแก้ไขอย่างไรก็ล้วนเป็นเรื่องของความคิดเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งนั้น เพียงแต่ถ้าคนเรา สามารถที่จะมองเห็นปัญหาที่เป็นอยู่ เห็นสาเหตุของปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในองค์กรวมเดียวกันในขณะเดียวกัน

ปัญหาที่จะยุติลงเพราะปัญหาและสาเหตุเป็นปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น
 มรรควิธีในการแก้ปัญหาจึงไม่จำเป็น ซึ่งเขามักจะเสนอบ่อยๆว่า หนทางไปสู่ความจริงแท้ที่
 ไม่มี เป็นเรื่องที่ไม่อาจบอกกันได้ หรือสอนให้ใครทำตามได้ หากจะต้องประจักษ์แจ้งด้วย
 ตนเอง การยืมมั่นในมรรควิธีใดๆก็เพื่อการยืมมั่นในความถึคประสภการณ์ามองข้อเท็จจริง
 ที่กำลังเกิดขึ้น ผลก็คือตัวปัญหานั้นเอง ข้อสรุปที่กระบวนการความถึคใดๆไม่อาจแก้ไขปัญหา
 ได้ เป็นข้อสรุปที่สอดคล้องกับข้อเสนอที่เขาเสนอความหมายของปัญหา และสาเหตุของปัญหา
 เมื่อดับเหตุของปัญหาได้ปัญหาก็น่าจะดับลงได้ แม้ว่าการเสนอการแก้ไขปัญหามนุษย์จะไม่
 ลึกซึ้งอะไร ไม่น่าที่จะปฏิบัติได้ ไม่น่าจะแก้ไขปัญหามนุษย์ได้ ประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็น
 ว่า บางทีการต้องการความลึกซึ้ง ต้องการความสลับซับซ้อน ต้องการขั้นตอนในการจัดการกับ
 ความถึคมากมายคล้ายกับว่า เราต้องการมรรควิธีที่ผู้ลึกลับว่าเป็นสูตรสำเร็จที่จะนำไปประพฤ
 ติปฏิบัติ อาจจะเป็นปัญหาอย่างที่ได้เสนอไว้ก็ได้

แต่ก็มีปัญหาว่า ในทางปฏิบัติจริงแล้ว การรับรู้โดยตรงต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่
 กำลังเป็นอยู่นั้น จะสามารถเป็นไปได้เพียงไร เพราะจากการที่ได้แสดงข้อถึคเห็นตามข้างต้น
 แล้วว่า การรับรู้โดยตรงโดยความถึคไม่เข้ามารบกวน โดยตีความสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ในรูปแบบ
 ของสิ่งที่รู้แล้ว การรับรู้โดยไม่มีการตีความเป็นไปไม่ได้ แม้การเสนอความถึคเห็นของเขา
 ที่แสดงออกมา ล้วนออกมาจากพื้นฐานความเชื่อที่เขาเชื่ออยู่ การไม่แยกระหว่างผู้รับรู้และสิ่ง
 ที่กำลังถูกรับรู้ เมื่อไม่มีผู้รับรู้จะมีการรับรู้ได้อย่างไร ถ้าหากมีผู้รับรู้ก็ต้องมีการตีความ ก็ต้อง
 เป็นการแยกระหว่างสิ่งที่ถูกรับรู้กับผู้รับรู้ การกล่าวว่า ผู้รับรู้และสิ่งที่ถูกรับรู้เป็นเอกภาพกันไม่
 อาจแยกกันได้ ก็คือการรับรู้ที่สิ่งที่ถูกรับรู้ไม่เป็นอิสระจากการตีความของผู้รับรู้นั้นเอง ฉะนั้น
 เมื่อการตีความก็คือกระบวนการของประสภการณ์ที่ก่ออยู่เสมอ ความถึคได้เข้ามายุ่งเกี่ยว
 ตลอดเวลา การรับรู้โดยตรงต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาก็เป็นไปไม่ได้ แม้แต่กฤษฎมูติ
 ณะที่กล่าวออกมา การมองของเขายังต้องผ่านการตีความตามความเชื่อของเขา ความถึคก็ได้
 เข้ามามีส่วนตลอดเวลา แม้การเสนอว่า เขาปฏิเสธมรรควิธีใดๆมาแก้ไขปัญหาก็เพราะมรรค
 วิถีคือผลพวงของประสภการณ์และความถึคซึ่งเป็นตัวก่อปัญหาขึ้นมา การเสนอให้มีการรับรู้โดย
 ตรง หากไม่เขาจึงเชื่อว่า การรับรู้โดยตรงไม่ตีความใดๆ ไม่ตีคณิใดๆ จะสามารถรับรู้
 ปัญหาและสาเหตุที่กำลังเกิดขึ้นได้ และเป็นการแก้ไขปัญหาคด้วย เป็นไปได้หรือไม่ว่าการเสนอ

การรับรู้โดยตรงหรือโดยปัญานี้ ก็เป็นการเสนอที่ผ่านจากข้อสรุปความเชื่อที่เขามีอยู่ นั่นก็คือ ประสบการณ์หรือความถึคนั่นเอง ฉะนั้นการเสนอการแก้ไขปัญหาก็ปฏิบัติที่ปฏิเสธมรรควิธีต่างานั้น ก็ได้ เสนอมาจากประสบการณ์ ความถึที่เขปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาตัวเอง เนื้อหาของเขาต่อการ แก้ไขปัญหาจึงช้คั้งในตัวเอง แม้ว่าดูตามความหมายและเค้าโครงน่าจะเป็นไปได้ก็ตาม

แต่ถ้าหากเราอมรับการรับรู้โดยตรงไม่ตัดสินอะไร ไม่แบ่งแยกอะไร ไม่มีกาล เวลาทางจิต ไม่มีควมหวัง ไม่มีอุคมคติ ไม่มีระบบถึคความเชื่ออะไร มีชีวิตอยู่ในวันหนึ่งๆ ไม่มีมโนธรรมสำนึกคอยเตือนว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ อยู่กับข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ จะเป็นได้ไหมว่า การตอบสนองต่อธรรมชาติจะเป็นไปอย่างง่ายๆ อาจจะไม่ทุกข์ไม่ร้อนไม่วิตก กังวลอะไร และไม่รู้สึกผิดที่ได้ทำอะไรไป ชีวิตคนจะขาดความกระตือรือร้น จะเป็นอยู่คล้าย สิ่งสาราสัตว์ สัตว์ชาติญาของสัตว์ถูกเปิดออกมา ความรุนแรงที่เป็นอยู่จะสงบลงได้หรือไม่ ยังเป็นปัญหาอยู่มาก

แต่บางครั้งก็ยากที่จะนำข้อถึคเห็นของเขามาวิจารณ์ เพราะเขาจะไม่รับรองสิ่ง ที่เขาได้กล่าวไปแล้วว่าให้เป็นข้อสรุปที่ถูกต้องแล้ว คำพูดข้อความจะสื่อความหมายในขณะที่ เขากล่าวอยู่เท่านั้น แม้จะดูว่าเขาไม่มีความเชื่ออะไรอยู่ก่อน ไม่ได้มองอะไรจากความเชื่อ ใดๆจากความเชื่อของเขา แต่จากผลงานของเขา การเสนอข้อถึคเห็นที่หลากหลายก็ดู เหมือนว่า มันได้ออกมาจากความเชื่อที่เขาพยายามปฏิเสธ ประสบการณ์ความรู้ ความเชื่อ ตลอดเวลา แต่ถ้าหากถึความไปว่า เป็นความรู้ที่มิได้มาจากความยึคมั่นในตัวคน มิได้เป็น ลักษณะเพื่อปกป้องตนเอง ก็น่าจะถึความคามที่เขาเสนอว่า มีความรู้ที่จำเป็น ไม่ใช่ลักษณะ ตัวคน ความเชื่อนี้เขายอมให้มิได้

แม้ว่าข้อถึคเห็นบางช่วงดูสับสนไปบ้าง แต่เขาก็ได้พยายามกล่าวถึงธรรมชาติของ มนุษย์ที่มีอยู่ ปัญหาของมนุษย์ที่ประสบกันอยู่ การจัดการกับความถึคซึ่งก่อปัญหาอยู่มากมาย ซึ่ง ยังคงเป็นปัญหาของมนุษย์ ว่าเราสามารถควบคุมความถึคของเราได้หรือไม่ การเสนอให้เผชิญ กับปัญหาโดยตรงไม่ไปกข่ม หลีกหนี การเฝ้าดูความถึคที่ทำงานอยู่ ฤทธิ์ของความถึคที่แสดง ออกมา โดยไม่ไปทำอะไรกับมัน เท่ากับเป็นการที่เราไม่ใช่กระบวนการถึคข่มและหลีกหนีการ เผชิญหน้า รับรู้ปัญหาที่เป็นอยู่กำลังเป็นอยู่ ปล่อยทุกสิ่งทุกอย่างให้เลื่อนไหลไปตามธรรมชาติ ก็เป็นกระบวนการแก้ปัญหาย่างหนึ่ง ที่สาขาจิตวิทยาในยุคปัจจุบันให้ความสนใจมาก